

Non est Judæus, neque Græcus, non est servus, neque liber, non est masculus, neque femina: omnes enim vos unum estis in Christo Jesu.

Ad id quod secundo obijciunt, dicendum, quod sicut quædam sunt communia religiosi, & sæcularibus, quædam autem sunt in quibus differunt; ita est quoddam collegium quod est tantum sæcularium, secundum quod adunantur quidam homines ad ea perficienda quæ ad sæculares tantum spectant; aliud autem collegium est religiosorum tantum, in quo scilicet aliquid agitur ad religiosam vitam ducendam; aliud autem est quod est religiosi, & sæcularibus commune, quia in illo adunantur homines ad hoc in quo religiosi à sæcularibus non distinguuntur, sicut religiosi, & sæculares communiter sunt de collegio unius Ecclesie Christi, in quantum in una fide conveniunt, quæ unitatem Ecclesie perficit. Similiter quia docere, & discere communiter religiosi & sæcularibus competit; collegium studii non debet ceteri quasi collegium religiosorum, vel quasi collegium sæcularium, sed quasi collegium in se comprehendens utroque.

Ad id quod tertio obijciunt, scilicet quod nullus potest esse de duobus collegiis, dicendum, quod illa ratio tripliciter deficit. Primo, quia pars non ponit in numerum contra totum: collegium autem privatum pars est publici collegii, sicut domus est pars civitatis: unde per hoc quod aliquis est de collegio alicujus familie, ex hoc ipso est de collegio civitatis, quæ ex diversis familiis constituitur, nec tamen est ex duobus collegiis. Cum ergo collegium studii sit publicum collegium, per hoc quod aliquis est de collegio privato aliorum studentium, sicut qui conveniunt ad convivendum in una domo religiosa, vel sæculari, hoc ipso est de collegio communi studii, nec propter hoc est de duobus collegiis. Secundo prædicta ratio deficit ex hoc quod nihil prohibet aliquem esse de uno collegio perpetuo publico, vel privato, & simul & semel esse de aliquo collegio publico, vel privato temporali: sicut ille qui est de collegio alicujus civitatis, quandoque est ad tempus de collegio commilitantium in uno exercitu, & qui est de collegio alicujus familie, potest ad tempus aliquibus sociari in aliquo hospicio. Collegium autem studii non est collegium perpetuum, sed temporale: non enim ad hoc homines ad studium conveniunt, ut perpetuo ibi morentur, sed vadunt, & veniunt pro suo libro. Unde nihil prohibet eum qui est de religioso collegio perpetuo, simul esse de collegio scholastico. Tertio prædicta ratio fallit, quia illud quod est speciale, ad omnia extendit. Hoc autem quod unus non possit esse de duobus collegiis, intelligitur de collegiis ecclesiasticis, quia unus non potest esse canonicus in duabus Ecclesiis absque dispensatione, vel causa legitima: unde dicitur *xxi. quæst. 1. Clericus ab instanti tempore non numeretur in duabus Ecclesiis.* In aliis autem collegiis locum non habet: unde unus & idem homo potest esse civis in duabus civitatibus. Unde cum collegium scholasticum non sit collegium ecclesiasticum, nihil prohibet eum qui est de collegio aliquo religioso, vel sæculari, esse simul de collegio scholastico.

Ad id quod quarto obijciunt, dicendum, quod religiosi non possunt esse de collegio sæcularium, nisi quatenus licet eis docere, & discere, quod non possunt absque moderamine, & licentia suorum superiorum, ex quorum etiam licentia & jura menta, & colligationes licitas, & expedientes facere possunt, ut sic in collegio scholastico connumerentur.

Sciendum tamen, quod cum perfectio totius consistat in partium adunatione, illud toti non expedit in quo partes convenire non possunt, quia hoc perfectioni totius repugnat: unde & ordinationes quæ in republica statuuntur, tales debent esse quæ omnibus qui ad republicam pertinent, coarcentur; magis vero essent removende ordinationes à republica quæ adunationem civium impediunt, quam aliqua scissura republice toleranda: quia statuta sunt propter unitatem republice conservandam, & non è converso. Similiter etiam in collegio scholastico non debent esse aliqua statuta quæ non possint congruere omnibus qui ad studium licite conveniunt.

Verba autem Apostoli, quæ ad suam sententiam asserendam assumunt, pro eis non faciunt. Primo quia religiosi non sunt similes illis de quibus loquitur Apostolus: quod patet per singula. Quod enim dicitur ad Rom. ult. 17. *Rogo autem vos fratres &c.* intelligitur de hæreticis, qui homines in fide dissentire faciebant: quod patet per hoc quod dicit, *preter doctrinam quam didicistis*: Glossa: „A veris Apostolis, tolis: „quia illi à quibus declinare jubet de lege agebant, quia cogebant gentes judaizare. Similiter illud quod habetur II. Thes. 111. 6. *Annuntiamus autem &c.* ad religiosos non pertinet, sed ad eos qui turpia negotia exercent, omnium sectantes: quod per hoc patet quod dicit Apostolus: *Andriæ enim inter vos quosdam ambulare inquit, nihil operantes, sed curiosos agentes*: Glossa: „Qui fœda cura sibi necessaria provident. „Fœda autem cura ibi dicitur omne illicitum negotium. Similiter quod dicitur II. Timoth. 111. *Hoc autem scito, quia in novissimis diebus &c.* non pertinet ad religiosos, sed ad hæreticos, ut patet per id quod dicit, *Blasphemii*, Glossa: „in „Deum per hæreses; „ & per hoc quod subdit: *Quemadmodum autem Joannes, & Mambres restituerunt Moysi, ita & hi*: „Glossa, „scilicet hæretici; „ resistunt veritati, homines reprobi, corrupti mente circa fidem. Nec obstat quod dicit: *Habentes quidem speciem pietatis, id est religionis.* Religio enim accipitur ibi pro patria, quæ fidem protestatur. In hac enim significatione religio est idem quod pietas, ut patet per Augustinum in X. de civitate Dei. Dato autem quod religiosi vel omnes, vel aliqui tales essent, non tamen eorum esset à sua communione eos excludere: quod patet per Glossam quæ habetur I. Cor. v. super illud: *Is qui frater nominatur &c.* Cum hujusmodi nec cibum sumere: Glossa: „Dicens nominatur, ostendit non temere, & quolibet modo, sed per iudicium auferendos malos esse ab Ecclesia communione; & si per iudicium auferri non possunt, tollentur potius. Non enim à communionem quemquam prohibere possumus nisi aut sponte confessum, aut in aliquo iudicio ecclesiastico, vel sæculari nominatum, atque convictum. Hoc ergo dicendo noluit hominem ab homine iudicari ex arbitrio suspensionis, vel etiam extraordinario usurpato iudicio; sed potius ex lege Dei secundum ordinem Ecclesie, sive ultro confessum, sive accusatum, atque convictum. Patet ergo quod quamvis religiosi essent tales quales dicunt, non tamen possent eos à sua societate repellere, nisi prius essent in iudicio condemnati.

In his autem quæ sequuntur, in quibus apostolice potestati derogant, non solum falsitatis, sed etiam hæresis crimen incurrunt: quia, ut dicitur in decretis, dist. *xxii. cap. Omnes: qui Romana Ecclesia privilegium ab ipso summo omnium Ecclesiarum capite traditum auferre conatur, hic proculdubio in hæresim labitur*: & infra: *Fidem quippe violat qui adversus illam agit*

agit quæ est fidei mater. Hoc autem privilegium Christo Romana Ecclesia contulit, ut omnes ei sicut Christo obediant: unde dicit Cyrillus Alexandrinus Episcopus in Lib. II. thesaurorum: *Ut membra maneamus in capite nostro apostolice throno Romanorum Pontificis, à quo nostrum est quicquid credere, & quid tenere debeamus, ipsam venerantes, ipsam rogantes pro omnibus: quoniam ipsius solus est reprehendere, corrigere, & loco illius ligare qui ipsius adificavit; & nulli alii quod summi est plenum, sed ipsi soli dedit: cui omnes iure divino caput inclinant, & primates mundi tanquam ipsi Domino Jesu Christo obediant.* Unde patet quod quicumque dicit non esse obediendum his quæ per Papam statuuntur, in hæresim labitur.

Quod etiam obijciunt, quod nullus potest cogi ad societatem invitus, ut lex dicit, patet quod intelligitur de privata societate, quæ consensu duorum, vel trium constituitur. Sed ad societatem publicam, quæ non potest constitui nisi ex superioris auctoritate, aliquis compelli potest; sicut princeps qui præest reipublice, potest compellere cives ut in sua societate aliquem recipiant; sicut etiam collegium alicujus Ecclesie cogitur ut aliquem recipiat in canonicum, vel in fratrem. Unde cum collegium studii generalis sit aliqua societas, ad eam aliquis induci potest auctoritate superioris cogente.

Ad illud quod postea obijciunt, quod hoc est de illis quæ non pertinent ad cathedram, dicendum, quod hoc est falsum. Ad eum enim qui regit rempublicam, pertinet ordinare de nutritionibus, & ad inventionibus juvenum in quibus exerceri debeant, ut dicitur X. Ethic. Unde, & Politicæ, ut in I. Ethicæ dicitur, ordinat quæ disciplinam debent esse in civitatibus, & quales unumquemque oportet discere, & usquequo. Be sic patet quod ordinare de studio pertinet ad eum qui præest reipublice, & præcipue ad auctoritatem Apostolicæ Sedis, quæ universalis Ecclesia gubernatur, cui per generale studium providetur.

Quod autem obijciunt ultimo, procedit ex falsis. Non enim est ad destructionem studii, sed ad ejus protectionem, si religiosi sæcularibus in studio sociantur, ut ex prædictis patet: Unde nulli dubium esse debet sæculares compelli posse auctoritate apostolica ut ad societatem studii religiosos admittant.

CAPUT IV.

Non religiosi licet predicare, & confessiones audire, si curam non habeat animarum.

NON solum autem impedire conatur ne religiosi fructum in Ecclesia faciant per doctrinam, veniatum sacræ Scripturæ aliis exponendo; sed, quod perniciosius est, eos à predicationibus, & confessionibus audiendis amovere conatur, ut nec fructum in populo faciant in exhortatione virtutum, & extirpatione vitiorum: in quo etiam persecutores Ecclesie sanctæ se lesse ostendunt: unde dicit Gregorius Lib. X. Moralium, super illud: *Quasi capitulo tunica &c.* „Hoc conari persecutores Ecclesie specialiter solent, ut ab ea ante omnia verbum predicationis tollatur.

Inducunt autem primo id quod habetur *xvi. q. 1. Alia est causa monachi, alia clericus. Clerici oves pascentur*, ergo, scilicet monachus, pascor, & *vii. q. 1. cap. Hoc nequaquam*, dicitur: *Monachorum via subjectionis habet verbum, non docendi, vel prædicandi, vel pascenti alios.* Prædicare autem est pascere ver-

bo Dei: Joann. ult. 17. *Pasce oves meas*: Glossa: „Pasce oves est credentes, ne deficiant, confortare. „Pasce monachi, & alii religiosi, qui omnes monachorum iure censentur, predicare non possunt. Hoc expressius haberi videtur *xvi. q. 1. cap. Adjicimus*, ubi dicitur: *Statuimus ut præter Domini sacerdotes nulli liceat predicare, sive laicus, sive monachus ille sit, cuiuscunque scientie nomine gloriatur.* Item *cap. Juxta*: *Monachos à populorum predicatione omnino cessare censimus.*

Inducunt autem auctoritatem Bernardi super Cantic. qui dicit, quod *predicare monacho non convenit, novitio non expedit, non misso non licet.* Item. Illi qui pascent populum verbo Dei, debent etiam pascere necessaria subministrando, ut patet super illud Joann. ult. *Pasce oves meas*: ubi dicit Glossa: „Pasce oves est credentes confortare, ne deficiant; terrena subsidia, si necesse est, subditis providere. Sed religiosi non possunt necessaria providere, cum paupertatem proficiantur. Ergo non possunt pascere, verbum Dei prædicando.

Item. *Ezech. xxxiv. 2. dicitur: Nonne greges à Pastoribus pascentur?* Per pastores autem, ut dicit Glossa ibidem, significantur Episcopi, presbyteri, diaconi, quibus grex committitur. Ergo religiosi qui non sunt Episcopi, vel presbyteri, vel diaconi, habentes gregem commissum, predicare non possunt.

Item. *Rom. x. 15. dicitur: Quomodo predicabunt, nisi mittantur?* Sed non legitur missos à Domino nisi duodecim Apostoli, *Luc. ix.* & septuaginta duos discipulos, *Luc. x.* ubi dicit Glossa, quod sicut in Apostolis forma est Episcoporum, sic in septuaginta duobus forma presbyterorum secundum ordinem, qui scilicet sunt presbyteri parochiales. Adjungit autem Apostolus I. ad Cor. *xii. Opusulationes*, id est eos qui majoribus ferunt opem, ut Titus Apostolo, vel archidiaconi Episcopi, ut Glossa ibidem dicit. Ergo religiosi, qui nec Episcopi sunt, nec presbyteri parochiales, nec archidiaconi, predicare non debent.

Item. In decretis dicitur dist. *lxviii. Coepiscopi tam ab hac sacra Sede, quam ab Episcopis totius orbis prohibiti sunt: nimis enim improba eorum institutio est, & prava*: & infra: *Nam amplius quam duos ordines inter discipulos Domini esse cognovimus, id est duodecim Apostolorum, & septuaginta duorum discipulorum.* Unde iste tertius processerit, ignoramus: & quod ratione caret, extirpare necesse est. Et ita ordo religiosorum qui prædicant, & non sunt Episcopi, qui sunt successores Apostolorum, vel presbyteri parochiales, qui sunt successores septuaginta duorum discipulorum, debent extirpari.

Item. Dionysius in *vi. cap. eccles. Hierarchie* dicit, quod *monasticus ordo non debet esse aliis prælati, vel secundum aliam translationem, non est aliorum adductivus.* Sed inducunt homines in Deum per doctrinam, & prædicationem. Ergo monachi, vel alii religiosi non debent predicare, vel docere.

Item. Ecclesiastica Hierarchia constituta est ad exemplar ecclesie, secundum illud *Exod. xxv. 40. Inspice, & fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est.* Sed in ecclesiastica hierarchia Angelus inferioris ordinis nunquam exercet officium superioris ordinis. Cum ergo monasticus ordo inter ordines inferiores computetur, ut dicitur *vi. cap. eccles. Hierarchie non debent monachi, & alii religiosi exercere prædicationis officium, quod est superioris, Episcoporum, & prælatorum aliorum.*

Item. Si religiosus prædicat, aut prædicat cum

potestate, aut sine potestate. Si sine potestate, ergo est pseudoapostolus. Si cum potestate, ergo potest procuraciones exigere: Dominus enim mittens Apostolos ad predicandum præcepit eis ne quid tollerent in via nisi virgam tantum, ut dicitur Marci vi. Per virgam autem, ut Glossa ibidem dicit, potestatem accipiendi necessaria à subditis intelligit. Hoc autem non videtur religiosi convenire ut procuraciones exigere possint. Ergo nec predicare debent.

Item. Episcopi majorem habent auctoritatem prædicandi quam religiosi, qui non habent curam animarum. Sed Episcopi extra diocesim suam prædicare non possunt, nisi requisiti ab aliis Episcopis, vel presbyteris, ut dicitur 1x. quæst. 111. Nullus Primas nullus Metropolitanus, diocesani Ecclesiam, vel parochiam, aut aliquem de ejus parochia præsumat excommunicare, vel judicare: & hoc quidem habetur per multa alia capitula ibidem. Ergo nec religiosi, qui omnino diocesim non habent, nec parochias, prædicare possunt, nisi forte fuerint invitati.

Item. Prædicator non debet edificare super aliud fundamentum, nec gloriari in plebibus alienis, ad instar Apostoli dicentis Rom. xv. 20. Sic autem prædicavi Evangelium hoc, non ubi nominatus est Christus, ne supra alicuius fundamentum edificarem. Et II. ad Cor. x. 15. dicitur: Non in immensum gloriantes in alienis laboribus: Glossa: „ Ubi alius fundamentum „ fidei posuisset, quod esset ultra mensuram gloria „ ti: „ & infra, ibi: Non in alia regula, Glossa exponit de his qui sunt de alieno regimine. Ergo illi qui non habent curam animarum, non debent prædicare plebibus aliis commissis, sed fundamentum fidei in infidelibus jacere.

Uterius autem ostendere nituntur, quod confessiones audire non possunt. xvi. quæst. 1. cap. Placuit: Firmiter, & insolubiliter omnes præcipimus ut aliquis monachus penitentiam non nisi tribuat: & alio. cap. Placuit, dicitur, quod nullus monachorum præsumat neque penitentiam dare, neque filium de baptismo accipere, neque infirmum visitare, & unctiones facere, neque mortuum sepelire, neque de qualibuscumque negotiis sese implicare. Item cap. Interdictum, dicitur: Interdicimus abbatibus, & monachis publicas penitentias dare, infirmos visitare, & unctiones facere. Ex quibus omnibus videtur quod monachis, & religiosi, qui eodem jure censentur, non liceat confessiones audire.

Item. Rectoribus Ecclesiarum præceptum est Proverb. xxvii. 23. Diligenter agnosce vultrum pecoris tui: Glossa: „ Pastori Ecclesie dicitur: Diligenter „ adhibe curam eis quibus te præesse contigerit: agnosce eorum actus: & vitia que in eis inveneris, „ citius castigare memento. „ Sed non possunt agnoscere actus, & vitia subditorum pastores Ecclesie nisi per confessiones. Ergo non debent aliis confiteri nisi suis rectoribus.

Præterea. Extra de penitentia, & remiss. dicit Innocentius in Concilio generali: Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata saltem semel in anno confiteatur proprio sacerdoti. Sed ille qui absolutus est à peccatis prædictis, non tenetur ulterius peccata confiteri. Ergo si aliquis alius quam proprius sacerdos posset confessiones audire, & absolvere aliquem, ille non teneretur semel in anno confiteri proprio sacerdoti: quod est contra decretalem inductam. Cum ergo religiosi non sint proprii sacerdotes, quia non habent plebes sibi commissas, videtur quod non possunt confessiones audire, & absolvere.

Item. Fideles debent à propriis sacerdotibus sacra-

menta percipere, ut in decretali inducta præcipitur. Sed sacramenta Ecclesie non debet ministrare sacerdos nisi digno; non autem potest scire aliquem esse dignum, nisi ejus conscientiam noverit per confessionem. Ergo sacerdotes debent audire confessiones subditorum, & ita alii non possunt eos absolvere.

Item. In Ecclesia non solum vitanda sunt mala, sed etiam occasiones malorum, sicut Apostolus de se ipso dicit II. Corin. xi. 12. Ut ampuem occasionem eorum qui volunt occasionem, ut in quo gloriantur, irrogantur sicut & nos. Sed si aliquis posset alteri confiteri quam proprio sacerdoti, multi possent dicere se esse confessos, & sic inconfessi ad sacramenta accedere, & non possent arctari per proprium sacerdotem, latentes sub prætextu confessionis alii factæ. Ergo hoc nullo modo debet esse in Ecclesia, quod religiosi confessiones audiant qui non sunt proprii sacerdotes.

Item. Ad eum solum pertinet penitentes absolvere, ad quem pertinet corrigere. Sed, sicut dicit Dionysius in epist. ad Demophilum monachum, correctio non pertinet ad monachos, sed ad sacerdotes. Ergo religiosi non possunt confiteri absolvere.

Item. Cum non habeant aliquas certas provincias, vel dioceses, vel parochias sibi commissas; si possunt prædicare, & confessiones audire, ubique hoc poterunt. Ergo ampliore habent potestatem quam Episcopi, vel Primates, vel Patriarchæ, qui non sunt universalis Ecclesie gubernatores, cum etiam Papa universalem Pontificem se vocari prohibeat: unde dicitur in decretis dist. xcix. Nullus Patriarcharum universalitatis vocabulo umquam utatur. Et hoc idem habetur in sequenti capitulo.

Uterius autem nituntur ostendere quod nec ex commissione Episcoporum prædicare possunt, aut confessiones audire. Dicunt enim, quod illud quod datur aliquis, jam non habet. Si ergo Episcopi committunt curas plebium parochialibus sacerdotibus, ad eos jam non pertinet cura ipsarum; & ita ex auctoritate eorum non possunt aliqui prædicare plebibus, aut confessiones audire, nisi vocati à sacerdote parochiali.

Item. Quando Episcopus committit curam plebis sacerdoti, ipse se ipsum exonerat, & periculum remanet super sacerdotem, cui cura committitur, secundum illud III. Regi. xxi. 29. Custodi virum istum; qui si lapsus fuerit, erit anima tua pro anima ejus: alias essent Episcopi in magno periculo, importabile onus totius multitudinis habentes. Ergo Episcopi non habent se ulterius intrromittere de plebibus quas sacerdotibus commiserunt.

Item. Sicut Episcopus subditur Archiepiscopo, ita sacerdotes subduntur Episcopis. Sed Archiepiscopi non possunt se intrromittere de illis qui subduntur Episcopis, nisi forte propter negligentiam Episcoporum: unde dicitur 1x. quæst. 111. Archiepiscopus nihil de Episcoporum causis absque illorum consilio agat. Ergo nec Episcopi possunt aliquid in plebibus subjectis sacerdotibus parochialibus absque illorum consensu, nisi propter eorum negligentiam, vel defectum.

Item. Presbyteri parochiales sunt ipsi Ecclesiarum sibi commissarum. Si ergo aliqui alii ex commissione Episcoporum in plebibus prædictis sacerdotibus commissis prædicent, aut confessiones audiant, Ecclesia habebit plures sponsores: quod est contra id quod habetur vii. quæst. 1. Sicut alterius uxor nec adulterari ab aliquo, vel judicari, aut dis-

poni nisi à proprio viro, eo vivente, permittitur; sic nec uxor Episcopi, quæ ejus Ecclesia, vel parochia indubitanter intelligitur, eo vivente, absque ejus consilio, & voluntate alteri judicari, vel disponi, aut ejus concubitu, id est ordinatione, frui non conceditur. Hoc autem non solum de Episcopis, sed de quibuslibet Ecclesie ministris intelligitur, ut Grauanus per sequentia capitula probat.

Uterius autem nituntur ostendere, quod nec privilegio apostolice Sedis possunt prædicare, aut confessiones audire. Quia contra statuta patrum aliquid condere, vel mutare nec Romane Sedis auctoritas potest, ut dicitur xv. quæst. 1. cap. Contra statuta. Si (1) ergo statutum est antiquorum patrum, quod nullus prædicet, vel confessiones audiat præter Domini sacerdotes, ut dicitur xvi. quæst. 1. cap. Adjectum; non poterit hoc ex privilegio Papæ alicui concedi.

Item xv. quæst. 1. cap. Sunt quidam dicitur: Si enim quod docuerunt Apostoli, & Propheta, destrueret, quod abist, nictur Romanus Pontifex, non sententiam dare, sed magis errare conuenerit. Si ergo ordinatio est Apostoli II. Cor. x. ut nullus glorietur in plebibus alienis; si Papa dat alicui hoc privilegium, errare conuincitur.

Item. Scriptum est jure, quod si Princeps concedit alicui quod liceat ei edificare in loco publico, debet intelligi sine præjudicio alterius, ut ff. Ne quid in loco publico edificare, l. 1. §. Si quis à Principe. Et xxv. quæst. 11. cap. De ecclesiasticis, dicit Gregorius: Sicut nostra defendimus, ita singulis quisque Ecclesiis sua iura seruamus; nec cuiquam gratia iacente, ultra quam moretur impartitur, nec illi quod sui juris est, arbitrio stimulante derogabo. Sed quod aliquis prædicet in parochia alicujus, vel audiat confessiones eo irrequesito, esset in præjudicium sacerdotis parochialis. Ergo si concedatur alicui quod possit prædicare, vel confessiones audire, nihilominus hoc exequi non poterit sine consensu sacerdotis parochialis.

Item. Si Princeps concessit alicui liberam testamenti factionem, nihil aliud concessisse videtur nisi ut habeat consuetam, & legitimam testamenti factionem; neque enim credendum est Romanum Principem, qui iura tueretur, totam testamentorum obseruantiam multis vigiliis excogitatum, atque inventam, uno verbo velle evertere, ut cap. de inoffic. test. l. Si quando. Similiter si Papa concedat aliquibus quod prædicent, vel confessiones audiant, debet intelligi secundum communem formam, scilicet ut hoc exequatur requisitis sacerdotibus parochialibus.

Item. Monachus qui accipit sacerdotale officium, non tamen habet executionem officii, ut scilicet sacramenta ministret, nisi super aliqua plebe fuerit canonice institutus, ut dicitur xvi. quæst. 1. cap. Adjectum. Monachi autem: & si aliquibus ex privilegio Papæ officium prædicandi committatur, hoc exequi non poterunt quamdiu plebes non fuerint eis commissæ.

Item. Nec Papa, nec aliquis mortalium potest ecclesiasticam hierarchiam diuinitus ordinatam mutare, aut evertere; cum nulli prelatorum data sit potestas in destructionem, sed in edificationem, ut dicitur II. Corin. x. Sed iste est ordo ecclesiasticæ hierarchiæ quod monachi, & regulares sint in ordine perficiendum, ut patet in xi. cap. ecclesiasticæ hierarchiæ. Ergo nec potest hoc aliter immutare, ut scilicet religiosi perficiendi habeant officium.

Item volunt ostendere quod etiam in talibus non liceat petere licentiam à presbyteris parochialibus, aut ab Episcopis prædicandi, aut confessiones audendi, quia ambitionis esse ingerere se ad officia ecclesiastica: unde dicitur vii. quæst. 1. cap. Sciendum: Cum locus superior imperatur, is qui ad percipiendam hæc obediunt, obedientie sibi virtutem evacuat, si ad hæc ex proprio desiderio anhelat. Sed prædicare, & confessiones audire pertinet ad officium ecclesiasticum, quod est potestatis, & honoris. Ergo sine nota ambitionis non possunt petere licentiam prædicandi, aut confessiones audendi; sed hoc solum facere possunt, cum fuerint requisiti. Unde prædictus error sumpsit originem.

Quia vero, ut Boetius dicit in Lib. de duabus naturis, via fidei inter duas hæreses media est, sicut virtus medium locum tenens: omnis enim virtus in medio rerum decore locata consistit: si quid enim vel infra, vel ultra quam oportuerit, fiat, à virtute disceditur; ideo videmus quid circa prædicta sit ultra, vel infra quam quod veritas habeat, ut hoc totum reputemus errorem, mediam autem viam fidei veritatem.

Sciendum est ergo, quosdam fuisse hæreticos, & adhuc esse, qui potestatem ecclesiastici ministerii in vitæ sanctitate ponebant, ut videlicet qui sanctitate caruerit, ordinis quodam potestatem amittat, & qui sanctitate fulget, etiam ordinis potestatem potiarum. Quam quidem sententiam esse erroneam, quia de ea non agitur, supponatur ad præsens. Ex hujus autem erroris radice processit quorundam præsumptio, & præcipue monachorum, qui de sua sanctitate præsumentes, ministrorum Ecclesie officia proprio arbitrio usurpabant, absolvendo scilicet peccatores, & prædicando absque alicujus auctoritate Episcopis, quod eis nullatenus licebat: unde dicitur xvi. quæst. 1. Perueni ad nos (unde valde miramur) quod quidam monachi, & abbates in parochia vestra contra sanctorum decreta, episcopalia jura, & officia sibi arroganter vendicant, videlicet penitentiam dare, & remissionem peccatorum, reconciliationem, decimas, & Ecclesias, cum absque proprio Episcopi licentia, vel auctoritate Sedis Apostolicæ hoc nullatenus præsumere debeant.

Sed quidam nimis incaute ab hoc errore recedentes, in errorem contrarium sunt prolapsi, asserentes monachos, & religiosos ad prædicta non idoneos esse, etiam si de auctoritate Episcoporum hoc agant: unde dicitur xv. quæst. 1. Sunt nonnulli nullo dogmate fulti, audacissime quidem zelo magis amaritudinis quam dilectionis inflammati, asserentes, monachos, qui mundo mortui sunt, & Deo vivunt, sacerdotalis officii potentia indignos, neque penitentiam, neque christianitatem largiri, neque absolvere posse per sacerdotalis officii sibi divinitus injunctam potestatem; sed omnino labuntur.

Quidam autem novellum sibi statuentes errorem, in tantam protumphant audaciam ut asserant non solum propter religiosorum conditionem, sed etiam propter Episcoporum impotentiam non posse per Episcopos religiosi prædicta committi absque parochialis sacerdotis voluntate. Et quod etiam perniciosius est, non posse eis hoc ipsum asserunt per Apostolicæ Sedis privilegium indulgeri. Et sic per viam contrariam ad eundem finem hujusmodi error elabatur cum prædicto, ut scilicet subrahant aliquid ecclesiasticæ potestati, sicut & illi qui in vitæ me-

(1) Al. Si contra statutum &c.

riio potestatem Ecclesie consistere arbitrantur. Ad hujus ergo erroris destructionem hoc ordine procedendum est.

Primo ostendimus quod Episcopi, & superiores prelati possunt predicare, & absolvere eos qui sacerdotibus subduntur, sine licentia ipsorum sacerdotum.

Secundo quod hoc idem possunt aliis committere. Tertio quod hoc alii committi quam parochialibus sacerdotibus expedit salutarium.

Quarto quod etiam religiosi ad officia hujusmodi exercenda ex commissione prelatorum sunt idonei.

Quinto quod religio aliqua salubriter institui potest ad hanc exequenda de licentia prelatorum.

Sexto respondebimus rationibus quae ad partem contrariam inducuntur.

Quod autem Episcopus in parochia sacerdoti commissa plenam habeat potestatem, probatur per id quod dicitur x. quest. 1. cap. Sic quidam, ubi dicitur, quod omnia quae sunt Ecclesiae secundum constitutionem antiquam, ad Episcopi ordinationem, & potestatem pertinent: & hoc idem habetur in sequenti capitulo. Sed res temporales Ecclesie ordinantur ad spiritualia. Ergo multo fortius spiritualia singularum parochiarum Episcopo sunt commissa.

Item quaest. ead. Regenda est unaquaque parochia sub provisione, ac tuitione Episcopi per sacerdotem, vel ceteros clericos, quos ipse cum Dei timore providerit.

Item. In sequenti capitulo dicitur, quod Ecclesia debet gubernari, & dispensari cum iudicio, & potestate Episcopi, cui totius plebis anima videtur esse commissa.

Item. Sacerdos cui parochia committitur, non potest aliquid in Ecclesia facere quod non sit de licentia Episcopi specialiter, vel saltem generaliter: unde dicitur xvi. quest. 1. Cunctis fidelibus, & summoque omnibus presbyteris, & diaconibus, & reliquis clericis attendendum est, ut nihil absque proprio Episcopi licentia agant. Non utique Missas sine ipsius iussu quisquam presbyterorum in sua parochia agat, non baptizet, nec quidquam absque eius permisso faciat. Ergo patet quod in parochia presbytero commissa adhuc majorem potestatem habet Episcopus quam sacerdos, qui sine permissione Episcopi nihil in ea agere potest.

Item. I. Corinth. 1. super illud: In omni loco ipsorum, & nostro, dicit Glossa: Id est mihi primitus, commissio: & loquitur de suffraganeis, id est de parochiis subjectis Ecclesiae Corinthiorum, ut patet per Glossam. Si ergo Episcopi sunt successores Apostolorum, & ipsorum formam tenentes, ut dicitur Luc. x. in Glossa; patet quod parochia principaliter est commissa Episcopo quam sacerdoti. Non enim potest intelligi quod ipsa Apostolo fuerit commissa, & postea ab ipso in alterum translata: quia non diceret, In omni loco ipsorum, & nostro, si ex quo ipsorum ceperat esse, sua esse destitisset.

Item. Apollo erat presbyter Corinthiorum, qui eis sacra ministrabat, ut patet I. Corinth. 11. 6. Apollo rigavit. Glossa, baptizavit: & tamen Apostolus de Corinthiis se introrritabat; ut patet I. Cor. xi. 34. Cetera autem cum venero, disponam: & II. Corinth. 11. 10. Nam & ego quod donavi, si quid donavi, propter vos in persona Christi: & I. Cor. 11. 21. Quid vultis? In virga veniam ad vos, an in charitate, & spiritu mansuetudinis? & II. Cor. x. 13. Secundum mensuram regulae qua mensus est nobis Deus mensuram pertinenti usque ad vos: & cap. ult. 10. Ideo absens scribo,

(1) Al. sacerdotis.

digemus. Sed ille cui datur aliquis adiutor, non ex hoc auferit potestatem operandi cum sibi vacaverit; immo ipse est principalis operans, & adiutor est agens secundarius. Ergo Episcopi possunt omnia agere quae ad curam plebis pertinent in requisito sacerdote, etiam magis quam ipsi sacerdotibus.

Item. Episcopi in Ecclesia tenent locum Domini nostri Jesu Christi: unde Dionysius dicit in v. cap. ecclesiasticae Hierarchiae: Pontificum ordo primus quidem est divinarum ordinationum, sublimissimus autem & novissimus: etenim in ipsum perficitur, & impletur omnis nostra hierarchia. Ut enim omnem Hierarchiam videmus in Jesu consumatam, sic unquamque in proprium divinum sacerdotem summum, id est Episcopum: unde & I. Pet. 11. 25. dicitur de Christo: Conversi estis ad Pastorem & Episcopum animarum vestrarum. Hoc autem praecipue verum est de Romano Pontifice, cui, ut Cyrillus dicit, omnes iure divino caput inclinant: & a tanquam ipsi Domino Jesu Christo obediunt: & Chrysostomus dicit super illud Joan. ult. Pasce oves meas, id est, loco mei, praepositus, & caput esse fratrum. Ergo ridiculum est dicere, & blasphemiae vicinum, quod Episcopus non possit usum clavium exercere in quolibet sua diocesis, sicut & Christus posset.

Item. Ad hoc quod aliquis possit absolvere in foro poenitentiali, sufficit quod habeat clavem, & jurisdictionem in quolibet sua diocesis, per quam materia sibi determinatur; sicut in aliis sacramentis, qui habet potestatem ordinis, & materiam debitam, potest operari, si formam, & intentionem debitam adhibeat: hoc enim semper in potestate eius est. Sed Episcopus habet clavem, cum sit sacerdos; habet etiam jurisdictionem in quolibet sua diocesis: talis non posset eos citare, & coram se convenire. Ergo potest quoslibet sua diocesis sine alicujus sacerdotis requisitione in foro poenitentiali absolvere.

Item. Ideo sacerdotibus necessarium videtur confessiones audire subditorum, quia eis sacramentum Eucharistiae ministrant; quod ab his qui sunt in peccato mortali sumi non debet. Sed similiter sacramenta confirmationis, & ordinis sumi non debent ab his qui sunt in peccato mortali; quia haec sacramenta a solis Episcopis ministrantur. Ergo & pari ratione Episcopi compent confessiones audire quorumlibet sua diocesis.

Item. Nemo potest assumere sibi id quod non est in sua potestate. Sed, sicut communis consuetudo probat, Episcopi assumunt sibi casus quos volunt de quibus ad eos pro absolutione recurritur. Ergo etiam antequam eos sibi assumerent, hoc erat in eorum potestate; ergo & de aliis casibus possunt absolvere cum voluerint.

Item. Secundum Dionysium potestas Episcopi in nostra hierarchia est universalis: potestas autem sacerdotis, & ministrorum est potestas particularis, ut patet in 1. cap. & in v. eccles. Hierarchiae. Sed secundum quod probatum est a Philosophis, virtus universalis efficacius agit in id quod subiecit virtuti particulari, quam etiam ipsa particularis virtus. Ergo Episcopus magis habet usum clavium in eos qui subduntur sacerdotibus, quam ipsi sacerdotibus.

Item. Nullus potest dare quod non habet. Sed Episcopi est dare sacerdotibus omnem auctoritatem quam sacerdotes habent: nullum autem spirituale amittitur cum datur, quia spiritualia non dantur

nisi per actionem danti in recipientem; agens autem non amittit virtutem agendi ex hoc ipso quod agit. Ergo Episcopus habet communem potestatem quam habet sacerdos parochialis.

Deinde ostendendum est quod aliqui ex commissione Episcoporum possunt predicare, & confessiones audire in parochiis sacerdotum. Nam extra de officio iudic. ord. cap. Inter cetera, dicitur, quod Episcopus viros idoneos ad sanctae praedicationis officium salubriter exequendum assumat: & infra: Praecipimus tam in cathedralibus, quam in conventualibus Ecclesiis viros idoneos ordinari, quos Episcopi coadjutores, & cooperatores habeant non solum in praedicationis officio, verum etiam in confessionibus audiendis, & poenitentibus injungendis, & ceteris quae pertinent ad salutem animarum. Ex quo patet quod clerici conventualium Ecclesiarum alicujus diocesis, qui non sunt parochiales sacerdotes, possunt predicare, & confessiones audire auctoritate Episcopi.

Item. Extra de haereticis cap. Excommunicavit §. Quia vero, dicitur: Omnes qui prohibiti, vel non nisi prae auctoritatem ab Apostolica Sede, vel catholico Episcopo loci susceptam, publice, vel praeviam praedicationis officium usurpare praesumpserint, excommunicationis vinculo innodentur. Ex quo haberi potest quod Papa, vel Episcopus potest dare alicui auctoritatem praedican-

Item. Constat quod Apostoli, quorum Episcopi sunt successores, per civitates, & castella presbyteros ordinabant, qui continue cum populis sibi subjectis commorabantur; & tamen alios mittebant ad praedicanandum, & ad alia exercenda quae ad salutem pertinent animarum. I. Cor. 14. 17. Misi ad vos Timotheum, qui est filius meus charissimus, & fidelis in Domino, qui vos (1) commonefaciat vias meas quae sunt in Christo Jesu: & II. ad Corinth. 11. 18. Rogavi Titum, & misi cum illo fratrem Glossa; id est Barnabam, vel Lucam, & ad Titum 1. 5. Hujus rei gratia reliqui te Creta, ut ea quae desunt, corrigas, & constituas per civitates presbyteros, sicut & ego disposui tibi. Ergo & alii alii quam presbyteri parochiales possunt predicare, & confessiones audire, ex commissione Episcoporum.

Item. Praedicare, & confessiones audire sunt jurisdictionis, & ordinis simul. Sed ea quae sunt jurisdictionis, possunt committi his saltem qui ordinem habent. Ergo cum Episcopus possit predicare, & confessiones audire in parochia non requisito sacerdote, ut supra probatum est; hoc idem & alius poterit ex eius commissione.

Item. Ad hoc facit consuetudo Romanae Ecclesiae: ad quam accedentes, a poenitentiarum Papae quoscunque sacerdotes (2) litteras impetrant, ut eis confiteantur.

Item. Legati Papae, & eorum poenitentiarum confessiones audiunt non petita licentia a parochialibus; & etiam auctoritate Papae ubique praedicant. Et ita patet quod praedicare, & confessiones audire potest alicui committi sine licentia sacerdotum parochialium.

Nunc restat ostendere, quod religiosi sunt idonei ad hoc quod talia eis committantur. Nam xvi. q. 1. cap. Pervenit, dicitur, quod monachi, & abbates absque proprio Episcopi licentia hoc nullatenus praesumere debent, ut videlicet poenitentiam dent. Ex quo relinquitur quod ex auctoritate Papae, & Episcopi monachis, & aliis religiosis liceat confessiones audire.

Item. Quaestione eadem dicitur ex auctoritate h-

(1) Vulgata commonefaciet. (2) An supplendum petunt, & vel quidam similiter

ius decreti: Quod apostolico moderamine, & pietatis officio à nobis est constitutum, sacerdotibus monachis, Apostolorum figuram tenentibus, liceat predicare, baptizare, communionem dare, pro peccatoribus orare, poenitentias imponere, atque peccata solvere.

Item. In seq. capitulo, Sunt tamen nonnulli, dicit Bonifacius Papa: Credimus à sacerdotibus monachis ligandi solvendique officium, Deo operante, digne administrari, si eos digne coningerit hoc ministerio sublimari. Decertantes igitur monastica professionis presbyteros sacerdotum alicuius arceret officio, omnino precipimus ut ad hujuscemodi ausibus reprimantur in posterum: quia quanto quisque calidior est, tanto & illis erit potentior.

Item. Episcopi debent divina iudicia imitari quantum possunt: I. Cor. xi. 1. Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Sed divino iudicio aliqui religiosi sunt reputati idonei ut eis immediate à Deo prædicationis committeretur officium, sicut de Equitio monacho B. Gregorius narrat in Dialog. & etiam de beato Benedicto. Ergo & in iudicio Episcoporum aliqui religiosi possunt reputari idonei, ut eis prædicationis committatur.

Item. Omnia quæ licent sæcularibus clericis, licent & religiosis, exceptis eis quæ in sua regula eis prohibentur. Arg. xvi. q. 1. Sunt tamen nonnulli, ubi dicitur, quod monachis licet absolovere, & alia hujusmodi facere. Neque enim B. Benedictus monachorum præceptor alius hujusmodi rei fuit interdictor. Sed sæcularibus licet ex commissione Episcoporum prædicare, & confessiones audire. Ergo & religiosis, cum in nulla regula hoc sit prohibitum.

Item. Majus est prædicationis officium ex propria auctoritate assequi quam ex commissione alterius. Sed religiosi possunt ad prædicationis gradus sublimari, in quo eis competit & predicare, & alia propria auctoritate exequi quæ ad salutem pertinent animarum. Ergo multo magis debent idonei reputari ut prædicationis officium, & alia hujusmodi ex commissione Episcopi exequantur.

Item. Ad illud quod maxime competit perfectis, non redditur aliquis minus idoneus ex hoc quod in statu perfectionis se ponit. Sed prædicationis officium competit maxime perfectis, quem statum religiosi assumunt; unde I. Ebdra 1. super illud: Omnes reliqui &c. dicit Glossa: „Omnes electi, de potestate renebrarum eruti, ad libertatem pertinent gloriæ filiorum Dei, & gloriæ omnes societati sanctæ civitatis, idest Ecclesiæ, annuntiarum letantur. Sed tantum perfectorum est in adificatione ejusdem Ecclesiæ etiam aliis prædicando laborare.“ Et quod intelligit de perfectione religionis, patet ex hoc quod sequitur: „Eruditores multorum cum magis ad cælestia diligenda auditores instruunt, minus pro terrenis curam gerunt, immo acquisita pro spe æternorum relinquunt.“ Hoc etiam patet per interlinearem, quæ dicit: „Omnes reliqui, idest divites, qui prædicare non possunt.“ Ergo religiosi non redduntur, minus idonei ad exequendum prædicationis officium quam alii; & ita cum alii possint ex commissione Episcoporum prædicare, & confessiones audire, ut probatum est, & religiosi possunt hoc idem.

Item. I. Ebdra 1111. 31. super illud: Promovimus ergo à flumine Achara &c. dicit Glossa: „Fratrum quoque cohortem religiosam nobis in auxilium vocamus, qua adjuvat animas fidelium ad societatem electorum, & arcem vite perfectioris quasi vasa sancta ad templum Domini efficacius transferemus. Ex quo patet idem quod prius.

Item. Et hoc apparet ex communi consuetudine orientalis Ecclesiæ, secundum quam fere omnes monachis confitentur.

Item. Major potestatis est legationis officium exercere, Episcopos confirmare, & de eis Ecclesiis providere, quam prædicare, vel confessiones audire. Sed primum invenitur religiosi esse commissum. Ergo & secundum eis committi potest.

Item. Magis est remotum à religiosorum vita causas audire, quam confessiones, vel prædicare. Sed primum eis committi potest. Ergo multo fortius alia.

Nunc restat ostendere, quod saluti animarum expedit etiam aliis quam sacerdotibus parochialibus prædicationem committi, & alia quæ ad salutem pertinent animarum.

Primo per hoc quod dicit Dominus Matth. ix. 37. Messis quidem multa: Glossa: „turba populorum, suscipiendo verbo, & ferendo fructui apta: Operarii autem pauci: Glossa: „prædicatores ad congregandum electorum Ecclesiæ.“ Rogate ergo dominum messis, ut mittat operarios in messem suam. Ex quo patet quod salubre est Ecclesiæ per multos Deo prædicari fidelibus, & maxime turba fidelium crescente.

Item. Potest haberi per illud quod dicitur Sapient. vi. 26. Multitudo sapientium (Interlinearis, „cæcus prædicatorum,“) sanitas est orbis terrarum.

Item II. ad Tim. 11. 2. Quæ audisti à me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus: Glossa, „idest sanæ fidei:“ quæ idonei erunt: Glossa, „vita, & scientia, & facundia:“ & alios docere: Glossa, „illis enim debet committi prædicationis divina quæ apertis sunt illi officio.“

Item. I. Ebdra 111. super illud: Et omnes qui venerant de captivitate in Hierusalem, Glossa sic dicit: „Non solum Episcopi, & presbyteri plebem fidelium, idest Dei domum, debent ædificare, sed etiam populus de captivitate Judæorum ad visionem veræ pacis vocatus, ministerium verbi ab his qui dicere noverunt, debet exigere.“

Item. Gregorius in XIX. Moral. super illud Job xxxix. Quando lavabam pedes meos butyro, sic dicit: „Quod ad hæc nos Episcopi dicimus, qui commissis nobis verba vite impendere non curamus, quando conjugatum virum prohibere non valuit ab officio prædicationis, vel sæcularis habitus, vel magnæ occupationis facultatis?“ Ex quo patet quod alii etiam quam prælati, vel rectores Ecclesiarum laudabiliter possunt prædicationis officium exercere.

Hoc idem potest ostendi per multa exempla veteris testamenti. David enim laudatur de hoc quod cultum Dei ampliavit, viginti quatuor sacerdotibus constituendo, ut magis posset populus expedire, ut patet I. Paralip. xx111. & xxiv. Similiter legitur de Ezechia xi. Paralipom. xxx. 6. Perreuerunt cursores cum epistolis ad Regis imperio, & principum ejus in universum Israel, & Judam, juxta id quod Rex juserat, prædicantes: Filii Israel revertimini ad Dominum Deum &c. Assuerus etiam nuntios celeres misit per provincias, qui nuntiarent liberationem populi Dei, ut legitur Hester vi11. Ergo multo magis saluberrime hoc fieri potest, ut aliis quam sacerdotibus parochialibus prædicationis officium committant, & alia quæ pertinent ad salutem animarum.

Item. Gregorius in v. homil. primæ partis super Ezech. dicit: Hi qui animarum custodes sunt, & pascenti gregis onera susceperunt, mutare loca minime permittuntur. Hi autem qui amore Domini in prædicatione discurrunt, rotæ ejus ignis ardens sunt: quia cum ex

ejus

ejus desiderio per varia loca discurrunt, unde ipsi ardeant, & alios incendunt. Ex quo patet quod conveniens est ut præter rectores Ecclesiarum qui resident in suis Ecclesiis, aliis prædicationis officium committatur, qui per diversa loca discurrant.

Item. Quod hoc utile sit, & salubre, satis manifestat occupatio rectorum Ecclesiæ, quos in aliis rebus piis, & ecclesiasticis oportet frequenter occupari: tam oportet prædicatorem verbi Dei ab omni alia occupatione liberum esse: unde Apostoli dixerunt Act. vi. 2. Non est æquum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Unde patet quod caris necessarium est eos ab aliis juvari.

Hanc etiam necessitatem maxime ostendit imperitia multorum sacerdotum, qui in aliquibus partibus adeo ignorantur inventurum, ut nec etiam loqui latinum sciunt. Paucissimi etiam invenitur qui sacram Scripturam didicerint, & tamen oportet prædicatorem verbi Dei in sacra Scriptura instructum esse. Unde satis apertum est multum saluti fidelium detrahi, si solum sacerdotibus parochialibus verbum Dei relinquatur.

In confessionibus autem audiendis non minor necessitas apparet propter ignorantiam multorum sacerdotum, quæ periculossima est in confessionibus audiendis. Unde Augustinus in Lib. de poenitentia: Qui vult confiteri peccata sua, ut inveniat gratiam, querat sacerdotem scientem ligare, & solvere; ne cum negligens circa se extiterit, negligatur ab illo qui eum misericorditer movet, & petit: ne ambo in foveam cadant, quam stultus evitare nolit.

Item. Eandem necessitatem ostendit multitudo plebis, quæ interdum uni sacerdoti gubernanda committitur: qui si toto tempore vite suæ nihil aliud ageret, vix omnium confessiones diligenter audire posset.

Item. Hanc necessitatem ostendit difficultas confitendi. Quidam enim, ut experimento inventum est, à confessione desisterent, nisi possent aliis quam suis sacerdotibus confiteri, quandoque propter verecundiam, quia erubescunt confiteri illis peccata: cum quibus quotidie conversantur; quandoque vero quia suspicantur sacerdotibus sibi esse inimicos, & propter multa alia. Unde pie prælati eorum infirmitati condescendunt, ne omnino in desperationem labantur, de aliis confessoribus eis providendo.

His visis, ostendendum est, aliquam religionem ad hoc specialiter salubriter posse institui ad cooperandum prælati Ecclesiarum in prædicatione, & confessionibus audiendis ex commissione prælatorum.

Primo per hoc quod omnis religio ad exemplar vite apostolicæ formata est: unde dicitur Act. iv. super illud: Et erat illis omnia communia: „Glossa „Communia, græce cæna, unde cenobite, idest communiter viventes, cenobia, idest habitacula eorum.“ Hæc autem fuit vita apostolica, ut relictis omnibus, per mundum discurrerent evangelizando, & prædicando: ut patet Matth. x. & in regula quadam quæ eis inscribitur. Ergo ad prædicta potest aliqua religio convenientissime institui.

Item. Jacob. i. 27. Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem hæc est, visitare pupillos, & viduas in tribulatione eorum. Sed illa visitatio maxime est necessaria quæ fit per eos qui saluti animarum intendunt. Ergo convenientissime potest religio institui ad visitandum homines qui consolatione indigent, ut per patientiam, & consolationem Scripturam spem habeant.

Item. Act. vi. super illud: Non est æquum nos de-

relinquere verbum Dei, & ministrare mensis, dicit Interlinearis: „Melliora sunt fercula mentis quam dapes corporis.“ Sed alique religiones pie & salubriter institutæ sunt ad subveniendum pauperibus in corporalibus dapibus, & aliis necessitatibus corporis. Ergo multo convenientius potest aliqua religio institui ad subveniendum necessitatibus animarum.

Item. Augustinus: Melius est pascere animas in æternum cum Domino viduas, quam corpora moritura; & mirum cum salus corporum ex salute dependeat animarum, non è converso.

Item. Spiritualis militia magis competit religioso quam seculari. Sed ad militiam sæcularem exercendam alique religiones utiliter institutæ sunt. Ergo multo convenientius institui possunt ad militiam spiritualem, quæ competit prædicatoribus verbi: de qua dicitur II. Tim. 11. 3. Labora sicut bonus miles Christi: Glossa: „in prædicando Evangelium contra hostes & fidei.“

Item. Eis qui procurant salutem æternam, necessarium est ut vita, & scientia clareant: in quibus non de facili possunt reperiri qui singulis parochiis per univèrsam mundum prædicentur, cum etiam propter literarum inopiam nec adhuc per sæculares poterit observari statum Lateranensis Concilii ut in singulis Ecclesiis metropolitans essent aliqui qui Theologiam docerent; quod tamen per religiosos Dei gratia cernimus multo latius impletum quam etiam fuerit statutum, adeo ut impletum videatur illud Iasæ xv. 9. Repleta est terra scientia Domini. Ergo saluberrime religio aliqua instituitur in qua sint homines literati, & studio vacantes ad juvandum sacerdotes qui ad hoc minus sufficienti.

Item. Hoc evidentissime ostenditur ex effectu sequente. Videmus enim talibus religionibus institutis in pluribus partibus hereticam pravitatem eorum ministerio extirpatam, infideles etiam nonnullos ad fidem conversos, multos per univèrsam mundum in lege Dei instructos, quam plurimos ad statum poenitentiae conversos; ita quod si quis inutilem talem religionem mentiat, manifeste convinci possit quasi gratiæ invidus, quæ in eis operatur, in Spiritum Sanctum peccare.

Item xxv. quest. 1. dicitur: Nulli fas sit sine statuta sui periculo vel divinas constitutiones, vel apostolicæ Sedis decreta temerare. Cum ergo per apostolicam Sedem religiones alique sint institutæ ad prædicandum, quod etiam ex ipso nomine ostenditur (nemo enim, ut dicit Augustinus in Lib. de christiana vita, nomen sine causa sortitur) manifeste se damnabilem reddit quicumque talem religionem damnare conatur.

Nunc ultimo restat adversarios animæ objectionibus respondere.

Quod ergo primo objicitur, quod pascere ad monachos non pertinet, sed pasci, intelligendum est ex hoc quod sunt monachi, contra illos qui ex sola virtute sanctitatis potestatem ecclesiastici ordinis alicui competere dicebant; sicut etiam potest dici, quod seculari clerico non competit pascere, si non habeat curam animarum, vel nisi sit sibi ab habentibus curam animarum commissum. Unde propter hoc non concluditur quin religiosi competat pascere populum verbo Dei, si vel ad prædicationem assumantur, vel à prælati eis committatur. Non enim minus sunt idonei religiosi ad prædicationis officium exequendum quam sæculares, nisi forte quatenus sint sub obedientia constituti, ut sic indigeant duplici licentia ad prædicandum, scilicet licentia eorum quibus plebis cura committitur, & licentia prælatorum ordinis

sui, sine qua eis nihil agere licet.

Similiter est intelligendum quod postea obijciunt: Præter Domini sacerdotes nullus audeat prædicare; verum est quasi propria auctoritate, scilicet ordinaria.

Similiter quod sequitur, Monachos à populorum prædicatione omnino cessare censemus, intelligendum est, ut non propria auctoritate, ex hoc ipso monachi sunt, officium sibi prædicationis assumant.

Similiter quod sequitur, quod monacho non convenit prædicare, intelligendum est quasi ex hoc ipso quod monachus sit, officium habeat prædicandi.

Ad aliud quod postea obijciunt, quod illi qui pauperum populum verbo Dei, debent pascere temporali subsidio, respondetur, quod intelligendum est, si vires suppetant, secundum illud I. Joann. 11. 17. Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum (1) necesse habere, & clausere viscera sua ab eo; quomodo charitas Dei manet in eo? Aliter Apostoli prædicare non potuissent, qui dixerunt Act. 11. 6. Argentum & aurum non est mihi. Nihilominus tamen & illi qui secundum se pauperes sunt, possunt & aliis temporali subsidio providere, dum divites ad elemosynam largitatem hortantur, sicut & Paulo ad prædicationis officium assumpto in gentes commissum est ut pauperum memor esset, ut dicitur Gal. 11.

Ad illud quod postea obijciunt, quod greges pascentur à pastoribus, dicendum est, quod pastores gregem Domini pascere possunt non solum per se, sed per alios, quibus ipsi committunt; quia ille intelligitur aliquid facere cuius auctoritate fit.

Ad id quod postea obijciunt, quod non debent prædicare nisi missi: missi autem à Domino leguntur tantum duodecim Apostoli, & septuaginta duo discipuli: dicendum, quod etiam illi qui sunt missi à Domino, possunt alios mittere, sicut Paulus, qui misit Timotheum ad prædicandum I. ad Corint. 17. Ideo misi ad vos Timotheum, quibus vos commonefaciat vias meas. Et ita ex commissione Episcoporum, & presbyterorum possunt etiam alii multi ad prædicationem mitti; & tamen illi missi à Domino intelliguntur qui per potestatem à Domino traditam mittuntur; & omnes illi sic missi à prelati Ecclesiarum, scilicet Episcopis, vel presbyteris, inter optulatores computantur: quia ipsi maioribus opem ferunt, quamvis non sit archidiaconi. Quod enim in Glossa dicitur, Ut Titus Paulo, vel archidiaconi Episcopis, per modum exempli ponitur. Unde non sequitur quod qui non sunt archidiaconi, non possint maioribus optulari. Et tamen cum aliquis ex commissione Episcopi prædicat, vel confessiones audit, Episcopus hoc facere intelligitur, ut patet ex auctoritate Dionysii supra indicata. Nihilominus tamen etsi duo ordines tantum essent instituti à Domino qui possent prædicare propria auctoritate, posset tamen Ecclesia tertium ordinem statere prædicatorum, qui propria auctoritate prædicarent; & præcipue Papa, qui habet plenitudinem potestatis in Ecclesia: sicut etiam in primitiva Ecclesia fuerunt soli duo ordines sacri, scilicet presbyteri, & diaconi; & tamen postea Ecclesia minores sibi ordines instituit, ut Magister in Sententiis dicit.

Ad id quod postea obijciunt, dicendum, quod decretum illud loquitur de quibusdam qui coepiscopio vocabantur, qui non in civitatibus, sed in vicis, seu villis ordinabantur, quia aliqua poterant plusquam

(1) Vulgata necessitatem.

alii sacerdotes, scilicet minores ordines dare; & hi aliquo tempore in Ecclesia fuerunt instituti, habentes ordinariam potestatem: sed postea, ut in eadem dist. dicitur, propter insolentiam suam, qua Episcoporum officia sibi usurpabant, ab Ecclesia prohibiti sunt. Et ideo patet quod non est similis ratio de religiosis illis qui ex commissione prelatorum confessiones audiunt, potestatem ordinariam non habentes. Horum enim ordo in numerum non ponit contra ordines à Domino institutos; cum ille secundum iura facere intelligatur, cuius auctoritate fit, quod etiam patet per auctoritatem Dionysii supra indicatam.

Ad aliud dicendum, quod ex illa auctoritate Dionysii amplius haberi non potest, nisi quia monachi ex potestate ordinaria sui ordinis non habent quod sint prelati, vel aliorum adjectivi; non autem excluditur quin monachus possit accipere potestatem ordinariam, vel commissam ad alios adducendam, præcipue cum in littera dicatur, quod monasticus ordo non est aliis prelati, vel aliorum adjectivus, non autem quod esse non possit, vel debeat.

Ad aliud dicendum, quod ecclesiastica hierarchia imitatur celestem quantum potest, sed non in omnibus. In celesti enim hierarchia distinctio donorum gratiorum, secundum quam ordines distinguuntur, sequitur distinctionem naturæ; non autem in hominibus; & ideo cum Angelorum natura sit immutabilis, Angelus inferioris ordinis ad superioris ordinem transferri non potest, quod tamen in ecclesiastica fieri potest; sed tamen in celesti Angelus inferioris ordinis in suo ordine manens exequitur actum superioris ordinis, superioris virtute. Sicut enim dicit Dionysius xii. ccel. Hier. Angelus qui purgavit labia Isaiæ, dictus est Seraphin, quia seraphin officium exercuit; & Gregorius dicit in hom. de centum ovibus, quod hi spiritus qui mittuntur, horum vocabulorum percipiunt quorum officia gerunt. Unde non est inconveniens, si in ecclesiastica hierarchia aliquis inferioris ordinis exercat aliquid officium superioris ordinis, ejus commissione.

Ad aliud quod postea obijciunt, quod aut prædicant cum potestate, aut sine potestate, dicendum, quod prædicant cum potestate prædicandi non ordinaria, sed eis ab aliis commissam. Nec tamen sequitur quod possint procuraciones exigere, quia hoc non est eis datum; possent tamen, si eis daretur ab aliis, in quibus residet prædicta potestas, & sic etiam non sequitur quod propter hoc esse debeant plures procuraciones.

Ad aliud quod obijciunt postea, quod religiosi secundum hoc habent majorem potestatem quam Episcopi, vel Patriarchæ, dicendum, quod non est verum; quia Patriarchæ, vel Episcopi possunt alibi prædicare ordinaria potestate, religiosi autem non habentes curam animarum nusquam; possunt tamen ubilibet prædicare auctoritate eorum qui possunt, sicut & Episcopus potest episcopalia exercere in aliena diocesi auctoritate illius Episcopi in cuius diocesi commoratur.

Ad id quod postea obijciunt, quod prædicar non debet ædificare super fundamentum alienum, dicendum, quod falsum est, & contra Apostolum I. Corin. 11. 10. Ut sapiens architectus fundamentum posuit Glossa; prædicationem: alius autem super ædificat. Unusquisque autem videat quomodo super ædificet: quod secundum Ambrosium in Glossa exponitur de superædificatione doctrinæ. Quod autem Apostolus dicit Rom.

Rom. xv. 20. Sic autem prædicavi Evangelium non ubi dominatus est Christus, ne supra alienum fundamentum ædificarem: non est intelligendum quasi non liceret, sed quia hoc tunc tempore magis necessarium quam aliud reputabatur. Unde dicit Glossa ibidem; Ne ædificarem supra alienum fundamentum, id est, ne prædicarem jam per alios conversis: non quod hoc non facerem, si contingeret; sed malebam jacere fundamentum, fidei ubi non erat. Alias non licuisset Joanni Evangelistæ prædicare Ephesii, ubi Paulus fidem plantaverat; aut Paulo prædicare Romæ, ubi Petrus eum prævenerat. Quid autem dicit, si religiosi, contra quos loquuntur, hoc modo distributi sint, ut quidam eorum infidelibus annuntient verbum Dei, quidam inter fideles sint in subsidium prelatorum? Nec tamen facit ad propositum, quia non est idem prædicare plebi alienæ, & ædificare super alienum fundamentum, ut in prædicta auctoritate accipitur; cum etiam sacerdos parochialis in sua parochia prædicans, super alienum ædificat fundamentum, quia prædicat conversis per alios ad fidem.

Similiter quod dicitur II. ad Cor. x. 15. Non gloriamur in immensum in alienis laboribus, scilicet ubi aliud fundamentum fidei posuisset, quod esset ultra mensuram gloriam, non est intellectus Glossæ, quod si Apostolus laborasset tibi aliud fundamentum fidei postera, quod hoc esset in immensum gloriam; sed quod si ipse gloriarus esset quasi fundamentum jactans fundamentum prius ab alio positum, ultra mensuram laboris sui gloriosus esset.

Similiter etiam quod sequitur postea, Non habentes spem gloriam in aliena regula, id est in his quæ sunt in alieno regimine, Glossa illa male inducit. Non enim sic habetur in Glossa, sed sic, Regulam nostram, id est regimem nostrum, id est secundum quod à Deo nobis est injunctum, evangelizare dico in abundantiis, scilicet non in paucis locis, immo etiam in illa, & supple loca, quæ ultra vos sunt. Nec tamen sumus habentes spem, id est non speramus gloriam in aliqua aliena regula, nec illi qui ultra vos sunt, de alieno regimine sunt. Si tamen ita esset in Glossa, ut dicitur, non intelligitur, quin Apostolus potuisset prædicare illis qui erant de regimine alterius Apostoli: ipse enim prædicavit Antiochenis, & Romanis, qui erant de regimine Petri; sed quia non gloriabatur de eis quasi subjectis suo regimini: hoc enim esset in aliena regula gloriam. Et præterea illi qui ex commissione prelatorum prædicant, non prædicant in plebibus alienis, sed in plebibus prelatorum qui eos mittunt, quin etiam ipsis operantibus cooperari dicuntur.

Ad ea quibus postmodum ostendere nituntur, quod religiosi confessiones audire non debent, de facili patet responsio. Per illa enim decreta que inducunt, nihil aliud ostendunt nisi quod religiosi non possunt propria auctoritate confessiones audire; non autem excluditur quin possint audire ex auctoritate Papæ, vel Episcopi, ut manifeste habetur xvi. q. 1. Pervenit; nec etiam quod religiosi sint minus idonei ad huiusmodi quam seculares, ut patet xvi. q. 1. Sunt tamen nonnulli.

Ad aliud quod postea obijciunt, quod presbyteri parochiales, cum sint rectiores animatum, debent diligenter agnoscere vultum peccatoris sibi commisit, quod non possunt facere, nisi eorum confessiones audiant; dicendum, quod de bonitate, vel malitia aliquis constare potest alicui non solum per propriam confessionem, sed etiam per sententiam superioris de eo latam. Unde si Episcopus subditum sacerdotis absolvat vel per se, vel per alium, cui ipse commisit,

sacerdos parochialis ita debet se reputare cognoscere eum ac si sibi confessus esset, cum jam sit per superioris sententiam approbatus, de qua ei iudicare non licet. Et præterea sacerdos vultum ejus satis potest agnoscere, si secundum decretalem semel in anno confiteatur ei.

Ad illud quod postea obijciunt, quod quilibet tenetur in anno semel confiteri, dicendum, quod sacerdos proprius non solum est parochialis, sed etiam Episcopus, vel Papa: ad quos etiam magis pertinet cura ejus quam ad sacerdotem, ut multipliciter ostensum est. Proprium enim hic non accipitur secundum quod dividitur contra commune, sed secundum quod dividitur contra alienum. Unde qui confessus est Episcopo suo, vel alicui habenti vicem ejus, confessus est proprio sacerdoti. Et præterea per hoc non excluditur, si semel in anno confiteatur sacerdoti proprio, scilicet parochiali, dato quod de eo tantum intelligatur, quin possit alius vicibus alius etiam confiteri qui potestatem habeat absolventi.

Ad aliud quod postea obijciunt, quod non potest scire eum dignum esse ut admittatur ad sacramentum Eucharistiæ, nisi audita ejus confessione, dicendum, quod falsum est. Potest enim scire per sententiam superioris, qui eum in foro penitentiali absolvit, cuius sententiæ stari debet non minus quam suæ.

Ad id quod postea obijciunt, quod si aliquis potest confiteri alteri quam proprio sacerdoti, datur per hoc occasio multis latendi, dicendum, quod falsum est. Cum enim in foro penitentiali cullebit sit credendum & pro se, & contra se; sacerdos debet credere eum confessum esse, si se confessum fateatur quia & si sibi confiteretur, posset eum decipere, ut levioribus confessis majora taceat. Et præterea dato quod ex hoc daretur aliqua occasio mali, tamen multum præponderat quod per hoc vitantur multa alia majora mala, sicut prius ostensum est, quod per hoc multis periculis obijciatur.

Ad aliud quod postea obijciunt, quod ad monachum non pertinet corrigere, & sic nec absolvere, dicendum, quod verum est propria auctoritate, sed ex commissione auctoritatem habentis utrumque potest sibi competere, si sacerdotali ordine fungatur. Demophilus tamen, cui Dionysius scribebat, non erat sacerdos, nec etiam diaconus, ut ex his que in eadem epistola dicuntur, apparet.

Ad illud quod postea obijciunt, quod si possent confessiones audire, eadem ratione ubique possent, & sic essent universales Ecclesie gubernatores: dicendum, quod nusquam possunt audire propria auctoritate, possunt tamen audire ubicumque eis commissum fuerit; & si committeretur eis quod ubique audiret ab eo qui toti Ecclesie præest, possent ubique audire. Nec tamen essent universales Ecclesie gubernatores, quia non absolvent auctoritate ordinaria, sed commissam. Quod autem Papa universalem Pontificem se prohibet nominari, non ideo est quia ipse non habeat auctoritatem immediatam, & plenam in qualibet Ecclesia, sed quia non præficiunt cullebit particulari Ecclesie ut proprius & specialis illius Ecclesie rector, quia sic cessarent omnium aliorum Pontificum potestates; & hoc capitulum inditum inducit pro ratione.

Ad ea autem quibus postmodum niuntur ostendere, quod nec etiam auctoritate Episcoporum possunt religiosi prædicare, vel confessiones audire, de facili patet responsio.

Quod enim primo obijciunt, quod dat aliquis, jam non habet, patet esse falsum in spiritualibus, que

communicantur non per translationem alicujus domini, sicut accidit in rebus corporalibus, sed magis per modum emanationis ejusdem effectus à sua causa; sicut qui communicat alicui scientiam, non propter hoc scientiam amittit; sed est etiam in communicante potestas; qui enim dat alicui potestatem, non amittit eam, sicut Episcopus qui dat sacerdoti potestatem quod conficiat corpus Domini, dando non amittit eam. Unde de communicatione rerum spiritualium dicit Augustinus in l. de doctrina Christiana: *Omni res que dando non deficit, dum habetur, et non datur, nondum habetur quomodo habenda est.* Et similiter quando dat Episcopus potestatem sacerdoti absolvendi aliquos homines, non amittit illam potestatem, nisi forte aestimeret potestas quam habet sacerdos in parochia sua, quasi potestas quam habet miles in villa sua; quod est ridiculum, cum non sint domini, sed ministri, secundum illud I. ad Corinth. 14. 1. *Sic nos existimet homo ut ministros Christi etc.* & Luc. 11. 25. *Reges gentium dominantur eorum, vos autem non sic sed qui major est in vobis, fiat sicut minor, et qui per accessorem est, sicut ministrorum.*

Ad illud quod obijciat postea, quod Episcopus quando committit curam parochie, ipse se exonerat, dicendum, quod falsum est, quia adhuc pertinet ad eum habere curam totius plebis sibi commissa, ut habetur x. quest. 1. cap. *Quaecumque*. Unde & Apostolus de se dicebat II. ad Cor. 11. 28. *Præter illa que extrinsecus sunt, instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum.* Non tamen fitonus ei importabile, quia habet alios inferioris ordinis adiutores. Dato autem quod sit immixtus à periculo per hoc quod sacerdoti curam committit, non tamen sequitur quod per hoc sit immixtus à potestate quam in parochia habet. Ministri enim Christi non solum possunt operari ad salutem plebis ad vitandum periculum sibi imminens, sed etiam ad augendum meritum, & magis fructificandum in populo Dei; sicut etiam Paulus multa supererogabat propter salutem electorum, que sine periculo sue salutis dimittere poterat.

Ad aliud quod obijciat, scilicet quod sacerdos est sub Episcopo, sicut Episcopus sub Archiepiscopo, dicendum, quod non est omnino simile. Constat enim quod Archiepiscopus non habet immediatam jurisdictionem in illos qui sunt de diececi Episcopi, nisi causa ad eum deferretur; sed Episcopus habet immediatam jurisdictionem in parochianos sacerdotis, cum possit quælibet coram se citare, & excommunicare; quod Archiepiscopus non potest in subditis Episcoporum, ut dictum est. Cujus ratio est, quia potestas sacerdotis naturaliter, & ex jure divino subditur potestati Episcopi, cum sit imperfecta respectu illius, ut Dionysius probat; sed Episcopus subditur Archiepiscopo solum ex ordinatione Ecclesie. Et ideo in quibus Ecclesia statuit Episcopum Archiepiscopo subjectum, in illis tantum subjectus est ei. Sacerdos autem, qui ex jure divino Episcopo subditur in omnibus est ei subjectus, sicut etiam Papa habet immediatam jurisdictionem in omnes Christianos, quia Romana Ecclesia nullis synodiciis constitutis cæteris Ecclesiis prelatra est, sed evangelica voce Domini & Salvatoris nostri primatum obtinuit, ut habetur in Decretis dist. 11. cap. *Quantum*.

Ad id quod postea obijciat, quod presbyteri parochiarum sunt sponsi Ecclesiarum sibi commissarum, dicendum, quod sponsus Ecclesie, proprie loquendo, Christus est; de quo dicitur Joan. 1. 11. 29. *Qui habet sponsam, sponsus est; ipse enim de Ec-*

clesia suo nomine filios generat. Alii autem qui sponsi dicuntur, sunt ministri sponsi, exterius cooperantes ad generationem spiritualium filiorum; quos tamen non sibi, sed Christo generant. Qui quidem ministri in tantum sponsi dicuntur, in quantum vicem veri sponsi obtinent. Et ideo Papa, qui obtinet vicem in tota Ecclesia, universalis Ecclesie sponsum dicitur, Episcopus autem sue diececi, presbyter autem sue parochie. Unde & diececi sponsus Papa est, & Episcopus parochie. Nec tamen propter hoc sequitur quod sint plures sponsi unus Ecclesie: quia sacerdotes suo ministerio cooperantur Episcopo tantquam principali, & similiter Episcopo Pape, & ipse Papa Christo. Unde Christus, Papa, Episcopus, & sacerdos non computantur nisi unus sponsus Ecclesie. Unde patet quod ex hoc quod Papa, vel Episcopus audit confessiones parochianorum, vel alii audiendas committit, non sequitur quod sint plures unus Ecclesie sponsi; sequitur autem, si illo præferentur eidem Ecclesie eodem gradu, sicut duo Episcopi in una diececi, & duo presbyteri curati in una parochia, quod canones prohibent.

Ad ea vero quibus probare nituntur, quod nec ex privilegio Pape religiosi prædicare, nec confessiones audire possunt, nunc respondendum est.

Quod ergo primo obijciat, quod Romane Sedis auctoritas non potest aliquid condere, vel mutare contra statuta Sanctorum patrum, dicendum, quod verum est in illis que statuta Sanctorum determinaverunt esse de jure divino, sicut articuli fidei, qui determinati sunt per Concilia; sed illa que Sancti patres determinaverunt esse de jure positivo, sunt relicta sub dispositione Pape, ut possit ea mutare, vel dispensare secundum opportunitates temporum, vel negotiorum. Sancti enim patres in Conciliis congregati nihil statuerunt nisi auctoritate Romani Pontificis interveniente, sine qua etiam nec Concilium congregari potest. Nec tamen Papa quando aliquid aliter facit quam à sanctis patribus statutum sit, contra eorum statuta facit: quia servatur intentio statuentium, etiamsi non serventur verba statutorum, que non possunt in omnibus casibus, & in omnibus temporibus observari, servata intentione statuentium, que est utilitas Ecclesie; sicut & in omni jure positivo accidit. Derogatur enim prioribus statutis per statuta sequentia. Nec tamen hoc quod aliqui religiosi qui non sunt Episcopi, vel presbyteri parochiales, prædicant, & confessiones audiunt, est contra decreta patrum, nisi ex sua auctoritate hoc facerent sine auctoritate Pape, aut Episcopi, ut ex prædictis patet.

Et per hoc patet solutio ad id quod postea obijciat. Quia Papa ex hoc quod dat alicui licentiam, vel privilegium audiendi confessiones, vel prædicandi, non facit per hoc contra Apostolum: quia tales religiosi non prædicant plebibus alienis, ut supra dictum est. Nec tamen hoc est verum quod Papa non possit aliquid facere contra Apostolum: dispensat enim cum bigamo, & in pœna quam canones Apostolorum statuerunt presbytero fornicanti. Ex decreto autem indulto non potest amplius haberi nisi quod Papa non potest deservire canonicam Scripturam Apostolorum, & Prophetarum, que est ecclesiastica fidei fundamentum.

Ad id quod postea obijciat, quod privilegia Principum sunt intelligenda sine præjudicio alicuius, dicendum, quod præjudicium dicitur fieri alicui quando subtrahitur ei aliquid quod in favorem ejus introductum est, vel quod ad utilitatem ejus ordinatum est.

Ad id quod postea obijciat, quod religiosi non possunt petere licentiam prædicandi, quia hoc est ambitionis; dicendum, quod falsum est, quia prædicationis officium & laudabiliter appeti potest ex charitate, exemplo Isaie, qui se ad hoc sponte obulit; Isai. 61. 8. *Ecce ego, mitte me:* & laudabiliter potest vitari ex humilitate, exemplo Hieremie, qui dixit: *Ah, ah, ah, Domine Deus, nescio loqui, quia puer ego sum:* Hierem. 1. 6. ut patet per Glossam Gregorii ibidem. Et similis sententia habetur vii. 1. quest. 1. cap. *In Scripturis*. Sciendum etiam, quod ecclesiastica officia duo habent adjuncta, scilicet opus, & dignitas, vel honorum: & ratione honoris laudabiliter recusantur, sed ratione operationis laudabiliter possunt queri. I. Tim. 1. 11. *Si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.* Unde Augustinus dicit in XIX. de civ. Dei: *Exponere voluit quid sit Episcopatus, secundum scilicet quod desiderari potest, quia nomen est operis, non honoris, ut habetur viii. 1. quest. 1. Qui Episcopatum.* Et hoc idem habetur in Glossa super eodem verbo. Et ideo si opus separatur à dignitate, laudabiliter, & sine ambitionis periculo potest desiderari: & ideo non est ambitionis, si religiosus petat à sacerdote, vel Episcopo licentiam prædicandi, sed est signum dilectionis Dei, & proximi.

Ad illud quod postea obijciat, quod Princeps quando alicui committit liberam testamenti factionem, intelligitur tantum concessisse legitimam, & consuetam; dicendum, quod similiter Papa quando committit alicui quod prædicet, vel confessiones audiat, committit ei ut legitime hoc faciat. Unde per hanc commissionem non potest prædicare aliqua que non decet. Sed ex quo ab eo datur libertas prædicandi, non requiritur, ad hoc quod ejus prædicatio legitima sit, quod ab alio potestatem accipiat, quia sic iniurialis esset eis potestas à Papa accepta; sicut & ille qui habet licentiam ab Imperatore quod testamentum condant, non oportet quod ab alio ulterius licentiam petat, sed quod observet ea que pertinent ad debitum modum testandi. Similiter & prædicator cui datur licentia à Papa prædicandi, debet debito modo prædicare, ut scilicet alia prædicet pauperibus, & alia divitibus, quod observent hujusmodi que Gregorius in Pastoralis docet.

Ad illud quod postea obijciat, quod monachus cum ordinatur, non accipit executionem officii, nisi curam plebis sibi committatur; dicendum, quod potestas ordinis sacerdotalis ad eum ordinatur. Primo & principaliter ad corpus Christi verum consecrandum; & hujus potestatis executionem statim cum ordinatur, accipit, nisi sit defectus in ordinatione, vel in ordinato. Secundario ordinatur ad corpus Christi mysticum per claves Ecclesie, que sibi committuntur; & hujus potestatis executionem non recipit, nisi curam committatur, vel nisi auctoritate alterius habentis curam hoc agat. Nec tamen potestas sacerdotalis frustra datur ei, quia habet executionem in hoc ad quod sacerdotii potestas principaliter ordinatur. Sed officium prædicationis non ordinatur ad aliud quam ad prædicandum. Unde cum privilegium Principis non debeat alicui esse inutile, ut jura dicunt; oportet ex hoc ipso quod Papa committit alicui officium prædicandi, quod ille habeat executionem officii, quicumque sit; & tamen quando Papa dat privilegium alicui religioso quod possit prædicare, non propter hoc committit ei officium, sed magis officii executionem: quia religiosi tales non prædicant quasi videntes sua potestate, sed aliena sibi commissa, sicut dictum est.

Ad aliud dicendum, quod, sicut supra dictum est in 1. quest. de doctrina, Dionysius ibi loquitur de (1) *Al. vel pauperum dogmatum.*

monachis laicis, qui non sunt Episcopi, presbyteri, vel diaconi. Si tamen de omnibus intelligeretur, non destruit ecclesiasticam hierarchiam Papa, mittens monachos ad prædicandum; quia, sicut supra dictum est, in ecclesiastica hierarchia ille qui est inferioris ordinis, potest superioris officium exercere, etiam in suo ordine manens, sicut etiam & in ecclesia, & plerisque potest ad superiore ordinem promoveri, quod non est in cælesti. Unde & Innocentius III. ante Concilium generale quosdam Cisjordanensis Ordinis misit ad prædicandum in partibus Tolosanensibus.

Ad aliud quod ultimo obijciat, quod religiosi non possunt petere licentiam prædicandi, quia hoc est ambitionis; dicendum, quod falsum est, quia prædicationis officium & laudabiliter appeti potest ex charitate, exemplo Isaie, qui se ad hoc sponte obulit; Isai. 61. 8. *Ecce ego, mitte me:* & laudabiliter potest vitari ex humilitate, exemplo Hieremie, qui dixit: *Ah, ah, ah, Domine Deus, nescio loqui, quia puer ego sum:* Hierem. 1. 6. ut patet per Glossam Gregorii ibidem. Et similis sententia habetur vii. 1. quest. 1. cap. *In Scripturis*. Sciendum etiam, quod ecclesiastica officia duo habent adjuncta, scilicet opus, & dignitas, vel honorum: & ratione honoris laudabiliter recusantur, sed ratione operationis laudabiliter possunt queri. I. Tim. 1. 11. *Si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.* Unde Augustinus dicit in XIX. de civ. Dei: *Exponere voluit quid sit Episcopatus, secundum scilicet quod desiderari potest, quia nomen est operis, non honoris, ut habetur viii. 1. quest. 1. Qui Episcopatum.* Et hoc idem habetur in Glossa super eodem verbo. Et ideo si opus separatur à dignitate, laudabiliter, & sine ambitionis periculo potest desiderari: & ideo non est ambitionis, si religiosus petat à sacerdote, vel Episcopo licentiam prædicandi, sed est signum dilectionis Dei, & proximi.

CAPUT IV

An religiosus teneatur manibus laborare.

Quia vero per sufficientes rationes religiosus à fructu animarum arcere non possunt, eos indigne recte impedire nituntur, imponentes eis necessitatem manibus operandi. Ut vel sic saltem retrahantur à studio, quo ad prædicta redduntur idonei: in quo hostes civitatis sanctæ præbent malignantes ostenduntur. Unde super illud Nehem. vii. 1. *Veni, et percutiamus faxis etc.* dicit Glossa: *Hostes civitatis sanctæ suadebant Nehemiam in campis sua descendere, & iocundus pacis secum intra; sic & heretici, & falsi catholici cum veris catholici pacis consortium habere volunt, non ut ipsi ad arcem athenicæ fidei, & operationis ascendant, sed ut ponant eos quos in culmine virtutum commorantes aspiciant, ad infima operum. (1) vel pauperem dogmatum descendere cogant.*

Quod autem religiosi manibus operari teneantur, multipliciter nituntur ostendere. Primo per hoc quod dicitur I. Thessal. iv. 11. *Operamini manibus vestris, sicut præcepimus vobis.* Sed ad præcepta servanda teneantur maxime religiosi. Ergo debent manibus laborare.

Item II. Thessal. 1. 10. *Si quis non vult operari, nec manducet:* Glossa: *Dicunt quidam de operibus spiritualibus hoc præcepisse Apostolum, non de opere corporali, in quo agricola, vel opifex labo-*

(1) *Al. vel pauperum dogmatum.*